

Errotari goibelaren ipuina

Bazen behin herri xume bat bere mugarriak ezagutzen ez zituena. Anabasa kartografiko ikaragarriaren baitan bizi zen. Herri horrek ez zekien ezta zein kontinentetan zegoen kokaturik ere. Ez zekien zeintzuk ziren bere itsasoak elikatzen zituzten ibai joriak. Ez zekien artizarra zeruaren zein aldetan aurkitu zitekeen.

Jakin ere, ez zekien kareharrizko mendirik ba ote zuen, ur gezazko oasisirik, basaltozko sumendirik... Kukua noiz zetorren. Mozoloak zer kantu duen.

Hizkuntza-nahasmendu izugarria bizi zuen herri horrek: batzuek zioten modu batez esan behar zirela gauzak, besteek kontra egiten zieten lehen horiei; eta hirugarren batzuek aurka arestiko bie. Herri horrek ez zekien ezta nola deitzen zen ere, hain baitzen berezia eta ezjakina.

Bakana zen herri hori. Munduan bakarra. Hori bai, malaostia ikaragarria zeukaten hango biztanleek. Horrexegatik zen ezaguna herri hori atzerrian. Horregatik eta txipiroi beltzengatik. Gozo, izugarri gozo prestatzen baitzituzten amonek zefalopodo txiki horiek.

Berezien artean, berezia zen herri hori. Bakana. Aparta. Halere, kondena bat bete behar zuen: galmendi iluna bizi behar baitzuen. Iluntasunaren labirintoa.

ILUNEZ ILUN

Ziklikoa da iluntasunaren labirintoa, behin eta berriz esnatzen dena, itsasoko marearen zain dagoen ur-errotaren antzera. Bi aldiz etorri eta bi aldiz joaten da marea, egun-pasa. Behin iratzartzen da argia, eta beste behin amatatzen. Baina, egunero berdin. Herri hartan, hala zen eta hala da.

Zain dagoen errotako harri higigaitzaren modukoak dira herri hartakoa. Gutxi ibiltzen dira, iluntasunaren aurrean ezta deus ere, egunsentiarekin ez gehiago. Eta, bitartean, errotari biek ehotzen dute denen bizitza beraien arteko marruskaduran: bakar bakoitzarena nola, hala denena.

Ziklo eta bira markatuak ditu errotak. Itsasoak legez. Iluntasunak ere, berdin.

INIGO AZKONA

Egunak argitu egiten du, gaua goibel eta beltza izan delako. Eta hala da egunero: gaua, iluna; eta eguna, argiago.

Eguna jaten du arratsak, ilunabarraren opari eginez. Eta, batzuetan, aizaro bihurtzen da ilunpea, sorginen eta mamuen ordu beldurgarria hurbildu den seinale.

Eta, ondoren, gaua egiten da egun, eta alderantziz. Ziklikoa da iluntasuna, errota bezala. Ziklikoa, herri horren kondena.

MARGOZ MARGO

Anabasa kartografikoa bizi zuen herri horrek, bere basoak ezagutzen ez zituena, bere ibaien bokaleak non zeuden ez zekiena, bere hizketen arteko oreka bilatzen ez zuena... Bere kontraesanetan, herri horrek iraultza amesten zuen. Ez besterik, iraultza baizik. Iraultza.

Eta, jakina, ez da oso iraultzailea zikloa, ezta zikloarekin tematzea, ziklora egokitzea eta bertan eroso esertzea ere. Ezer berri askorik ez baitakar ziklo itxiak. Aurreikusia besterik ez.

Herri horrek ez zekien ez dagoela iraultzarik antzinako sineskizunak mugiarazten ez dituenik, ideia zaharrak iluntzen ez dituenik. Beti aurrera baizik, inoiz, atzeraka edo alboka, agian zabuka ibili behar dela, zerbait egin behar dela ziklo goibela apartatzeko... Ez zekien iluna kraskatu behar dela, arrautzaren oskola legez, barrukoa ikusteko. Eta hartara, iraultza gauzatu ezinik zebilen. Ilunpeko kondena zahar hura bizitzen.

Ilunabar batean, amonari sukaldean laguntzen ari zitzaiola, pure-egiteko makina ito zitzaion gazte bati, patu eta ziklo goibel historikoak bere kautan zerabiltzala. Bete eta ito egin zitzaion tresna. Pure-egitekoak ez zuen irensten gazteak koilara handi batekin behin eta berriz gaineratzen zion guztia. Bete eta bete ari zen gaztea sukaldeko errota, saldaz eta lekalez. Ez zuen abasto ematen tresnak.

Biraderarekin tematurik zebilela, amonak esan zion: "Ez al dun ikusten, gainezka egin behar din pasapureak. Eragion errotari bestaldera". ■

irudia:

Antton Olariaga